

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen, planperioden 2026–2037

Trafikverkets ärendenummer: LI2023/03919

Beskrivning av ärendet

Trafikverket har, på uppdrag av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, skickat ut inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037 på remiss.

Länsstyrelsens synpunkter

Allmänt

Länsstyrelsen i Jämtlands län (härefter Länsstyrelsen) anser inledningsvis att inriktningsunderlaget bättre hade behövt svara mot funktionsmålet om en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt utvecklingskraft i hela landet. Jämtlands län har en förhållandevis stor geografisk yta med en gles befolkningsstruktur. Långa avstånd i och omkring länet, samt till landets storstadsregioner, ger långa restider – i synnerhet i förhållande till eftersatt underhåll av befintligt väg- och järnvägsnät, samt avsaknad av större investeringar i infrastrukturen i de norra delarna av inlandet. Detta innebär utmaningar när det gäller tillgänglighet till samhällsservice, arbetsmarknad och militär mobilitet samt påverkar i hög grad länets möjligheter till regional utveckling.

Länsstyrelsen delar därför uppfattningen om att mer resurser behöver gå till underhåll, upprätthållande och reinvesteringar i befintlig infrastruktur. Eftersatt underhåll och upprätthållande är redan idag ett stort problem för länets väg- och järnvägsnät och påverkar tillgängligheten och funktionaliteten i hög utsträckning. Samtidigt är det viktigt att ökade medel till underhåll och upprätthållande inte leder till att viktiga investeringar fortsätter att

skjutas på framtiden. Länet står inför en rad större industri-, företags- och försvarsetableringar vilket ökar behovet av ett utvecklat, välfungerande och robust transportsystem.

Enligt regeringens direktiv ska inriktningsunderlaget innefatta en utvärdering av genomförda satsningar genom stadsmiljöavtalen, länsstyrelsen saknar en sådan redovisning. I länet har stadsmiljöavtalen haft en stor betydelse för möjligheten att genomföra investeringar till förmån för kollektivtrafiken, framför allt i Östersund. Det är viktigt att i kommande utvärdering föreslå hur åtgärder för hållbara stadsmiljöer på annat sätt kan finansieras när avtalen fasas ut.

Av inriktningsunderlaget framgår att det behövs statistik och andra underlag som bättre speglar behovet i infrastrukturen kopplat till turisttrafik. Länsstyrelsen delar denna uppfattning och anser att sådana underlag behöver tas fram och beaktas redan i kommande planomgång. Stora trafikmängder under delar av året räknas delvis bort i dagens beräkningsmodeller och tilldelningen svarar därför inte upp mot underhållsbehovet. Enligt inriktningsunderlaget skapar detta särskilda utmaningar i transportsystemet till och från turistdestinationer, bland annat i Jämtlands län. Länsstyrelsen delar denna slutsats och vidare synen på att tillförlitligheten och standarden är påverkad bland annat av eftersatt underhåll. I det sammanhanget vill länsstyrelsen också påminna om att det inte enbart drabbar turisttrafiken utan också de som bor och lever i länet.

Länsstyrelsen anser vidare att det tydligare behöver framgå hur inriktningsunderlaget och förslaget till fördelning svarar mot hänsynsmålets del om generationsmålet, miljö kvalitetsmålen samt ökad hälsa. I inriktningsunderlaget hänskjuts dessa frågor i hög utsträckning till andra åtgärdsförslag än de som hanteras i infrastrukturplaneringen. Enligt länsstyrelsens uppfattning har infrastrukturplaneringen och fördelningen av de ekonomiska ramarna en mycket stor betydelse för hur målen kopplat till miljö, klimat och hälsa kan uppnås. Måluppfyllelse och åtgärdsförslag för dessa hade därför behövt ges större utrymme i inriktningsunderlaget.

Det regionala transportnätet

Det behövs mer resurser till det regionala vägnätet för att i högre utsträckning uppfylla hänsynsmålets del om trafiksäkerhet. Trots detta föreslås ingen höjning av tilldelningen till de regionala

planerna i inriktningsunderlaget. I länet är de nationella stråken glesa i förhållande till den geografiska ytan, varför en ökad tilldelning är av stor betydelse också för tillgänglighet, transporter och mobilitet på det regionala nätet. De hittills tilldelade medlen till den regionala planen motsvarar inte i närheten det behov som finns för varken upprätthållande, utveckling eller trafiksäkerhetsåtgärder för länets infrastruktur.

Beredskap och militär mobilitet

Försvarsmaktens återuppbyggnad och Nato-medlemskapet kommer att innebära att infrastrukturen behövs för nya syften och att behovet av robusthet och tillförlitlighet ökar ytterligare. Det är av yttersta vikt att definiera och tydliggöra hur investeringar och åtgärder i infrastrukturen kopplat till militär mobilitet ska genomföras och finansieras. De stora investeringar som kommer att behövas kopplat till militär mobilitet kan inte rimligtvis finansieras genom befintlig ram för transportinfrastrukturen.

Jämtlands län har pekats ut som ett viktigt militärstrategiskt område och länsstyrelsen vill i det sammanhanget särskilt lyfta behovet av en robust infrastruktur i såväl öst-västlig riktning med Mittbanan och väg E14 samt nord-sydlig riktning med väg E45 och Inlandsbanan. Vidare behöver behovet av alternativa vägar för att kunna separera militär och civil trafik utredas. I länet finns många flaskhalsar i befintligt väg- och järnvägsnät och små möjligheter att separera militär och civil trafik, vilket kan komma att påverka framkomligheten och tillförlitligheten påtagligt.

I MSB:s rapport Erfarenheter från Ukraina (delredovisning av regeringsuppdrag Fö2023/01325) betonar MSB vikten av reparationsberedskap. Länsstyrelsen noterar att Trafikverket också ser betydelsen av detta men oroas samtidigt av att regeringen inte pekat ut en ansvarig huvudman för byggnads- och reparationsberedskapen. En huvudman behöver snarast utses för dessa uppgifter.

Miljö och hälsa

Luftkvalitet

Av inriktningsunderlaget framgår det att överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luft kan antas bli mer vanligt förekommande till följd av oberäkneligtinterväder och det nya luftkvalitetsdirektivet, som numera är gällande. I

inriktningsunderlaget framgår dock inga konkreta förslag för hur infrastrukturplaneringen kan bidra till att förbättra luftkvaliteten. Inte heller problematiseras det att ökad elektrifiering av fordonsparken innebär fler tyngre fordon med högre accelerationskraft som via däckslitage medför ökade partikelhalter i luften. Länsstyrelsen efterlyser konkreta åtgärder för hur frågan ska hanteras.

Naturvärden och invasiva arter

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att kunna ingå naturvårdsavtal utanför egen väganläggning i syfte att återställa biologisk mångfald och bekämpa invasiva arter. Länsstyrelsen hade dock önskat fler konkreta förslag för arbetet med biologisk mångfald, i synnerhet mot inriktningsunderlagets slutsats att det är en angelägen fråga. Inriktningen för arbetet med naturvärden och biologisk mångfald behöver utgå från principen att i första hand verka för att skada på ekosystem undviks, i andra hand minimeras och i sist hand att skadan kompenseras.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med samhällsplanerare Frida Säwe som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren, enhetschef Ingrid Arltoft Henriksson och funktionschef Morgan Nordbakk deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.